

INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

T. KRUGER en J. VERHELLEN, *Internationaal privaatrecht: de essentie* (Brugge: die Keure 2021), 560p., €90,00.

De opvatting dat rechtsvergelijking een eerder academische bezigheid betreft, is op zijn retour. Steeds meer worden ook praktizijnen uitgedaagd om over de (nationale) grenzen heen te kijken. De toenemende mate van globalisering zorgt er namelijk voor dat grensoverschrijdende elementen steeds vaker opduiken binnen een rechtsverhouding. Van de notaris die een buitenlands echtpaar, gehuwd onder een buitenlands vermogensstelsel over de vloer krijgt om een woning aan te kopen, tot de rechter die moet oordelen over de erkenning van een Marokkaanse *kafala*. Van een bewindvoerder van een Belgische beschermde persoon die erfgenaam is van een in het buitenland opengevallen nalatenschap tot een ambtenaar van de burgerlijke stand die geconfronteerd wordt met de vraag van een ouder zonder Belgische nationaliteit om zijn kind te erkennen. Zelfs een in beginsel volledig interne rechtsverhouding kan door een forum- of rechtskeuze van de partijen plots een grensoverschrijdend karakter krijgen.

Vooraleer een praktizijn zich halsoverkop in een rechtsvergelijkend bad kan of moet onderdompelen, rijzen er enkele voorafgaande vragen: is men wel bevoegd om zich over de grensoverschrijdende situatie te buigen? Welk recht moet er nu specifiek toegepast worden op deze situatie? Wanneer een praktizijn daarnaast in aanraking komt met buitenlandse akten of beslissingen, moet onderzocht worden of deze wel doorwerking kunnen krijgen in onze rechtsorde. Deze drie vragen vormen de alombekende trilogie binnen het internationaal privaatrecht: (1) de internationale bevoegdheid, (2) het toepasselijke recht en (3) de erkenning of tenuitvoerlegging. Het internationaal privaatrecht (hierna 'IPR') bevat met andere woorden de richtingaanwijzers die een praktizijn begeleiden naar het juiste startpunt van zijn rechtsvergelijkende zoektocht (ervan uitgaand dat de richtingaanwijzers een buitenlands recht aanwijzen).

De veelheid aan verschillende richtingaanwijzers naargelang het voorwerp van de rechtsverhouding zorgt er echter voor dat een eenvoudige civilist wel eens verdwaald zou kunnen geraken in het toch wel ingewikkelde doolhof van IPR-(spel)regels. Een mogelijke uitweg hieruit wordt geboden door de tweede editie van het handboek: *Internationaal Privaatrecht: de essentie*. Op heldere en beknopte wijze gidsen professor Verhellen en Kruger de lezer door de verschillende onderdelen van het privaatrecht.

Het handboek is opgebouwd uit een algemeen en een bijzonder deel. In de algemene delen komen vooreerst de belangrijkste instrumenten, bronnen (hoofdstukken 1 en 2) en concepten (hoofdstuk 3) van het IPR aan bod. Vervolgens wordt achtereenvolgens ingegaan op de algemene regels inzake bevoegdheid (hoofdstuk 4), toepasselijk recht (hoofdstuk 5) en de erkenning en uitvoerbaarheid (hoofdstuk 6). Eveneens besteden de auteurs de nodige aandacht aan de administratieve en gerechtelijke samenwerking (hoofdstuk 7). Een dergelijke samenwerking krijgt recentelijk een steeds meer prominente rol, waardoor ze soms ook het vierde luik van het IPR wordt genoemd. Het algemene deel sluit af met een korte blik op de procedurele implicaties (hoofdstuk 8) en de mogelijke alternatieve vormen van geschillenbeslechting (hoofdstuk 9).

Het bijzonder deel focust op een wijd verspreid veld van verschillende rechtscategorieën binnen het privaatrecht: zowel de eerder familiaal(vermogensrechtelijk) getinte

onderwerpen zoals de staat en bekwaamheid van personen (hoofdstuk 10), het huwelijks- en partnervermogensrecht (hoofdstukken 11 en 12), onderhoudsverplichtingen (hoofdstuk 13), erfrecht (hoofdstuk 14) als de puur burgerlijke onderwerpen zoals goederen (hoofdstuk 15) en (niet-)contractuele verbintenissen (hoofdstukken 16 en 17) en de meer economische categorieën zoals de rechtspersoon (hoofdstuk 18), insolventie (hoofdstuk 19) en trusts (hoofdstuk 20) passeren de revue. De hoofdstukken zijn bovendien *grosso modo* alle op dezelfde logische wijze opgebouwd: na een algemene inleiding en een overzicht van de bronnen of instrumenten per rechtscategorie volgt een uiteenzetting van achtereenvolgens (1) de internationale bevoegdheid, (2) het toepasselijke recht en (3) de erkenning en uitvoerbaarheid. Om de essentie van elk hoofdstuk (zowel van het algemeen als van het bijzonder deel) te vatten, wordt telkens afgesloten met een beknopte samenvatting.

De wijze waarop de auteurs de lezer op sleeptouw nemen is verfrissend. De belangrijkste instrumenten, concepten en mechanismen van het IPR worden op een eenvoudige manier voorgesteld, telkens vergezeld van een illustratie en/of een beknopte weergave van relevante rechtspraak. De keuze om in het eerste algemene deel met schematische overzichten te werken om de relevante instrumenten (verdrag/verordening/WIPR) per rechtscategorie en per onderdeel (bevoegdheid, toepasselijk recht en erkenning & uitvoerbaarverklaring) weer te geven, valt toe te juichen. Spijtig genoeg wordt die lijn niet doorgetrokken in het bijzonder deel. Een visueel overzicht van de exacte instrumenten per rechtscategorie zou ook daar zeker welkom zijn.

Het handboek is zowel geschikt voor de (meer ervaren) jurist die zijn basiskennis van het IPR wenst op te frissen, als voor een student die zich de systematiek van het IPR tracht eigen te maken. De meer gespecialiseerde beroepsbeoefenaar in het IPR zal waarschijnlijk niet helemaal aan zijn trekken komen bij het lezen van dit handboek. Zoals de titel al verradt, beoogt het boek vooral de lezer toegang te bieden tot de essentie van het IPR. Daarentegen pretendeert het niet om elk onderdeel van het internationaal privaatrecht tot in het kleinste detail te bespreken. De IPR-expert kan mogelijk wel een beroep doen op de bibliografie per hoofdstuk, waar verwezen wordt naar meer gespecialiseerde literatuur.

De essentie van het handboek uit zich ook op temporeel vlak. Zo is er logischerwijs voor gekozen om hoofdzakelijk de actuele wetgeving en instrumenten te bespreken. Oude regelgevingen die in de praktijk nog relevant kunnen zijn, komen niet (bv. oude bepalingen inzake de opengevallen nalatenschappen van vóór de inwerkingtreding van de Erfrechtverordening van 10 oktober 2015) of slechts beperkt (bv. de oude regels gedestilleerd uit rechtspraak in verband met het huwelijksvermogen voor huwelijken afgesloten vóór 1 oktober 2004) aan bod.

Het mag alvast duidelijk zijn dat de regelgeving van het IPR een snel veranderend landschap betreft. Om die reden is het vooreerst niet gemakkelijk om een actueel overzicht te geven van welke staten precies partij zijn bij welk verdrag. De lezer wordt op dit punt wel doorverwezen naar de website www.hcch.net om de meest actuele stand van zaken te raadplegen. Daarnaast dient er zich nauwelijks ruim een jaar na verschijning van dit handboek alweer een nieuw IPR-instrument aan: zo is onlangs de Brussel IIbis-Verordening voor de bevoegdheid, erkenning en uitvoerbaarheid met betrekking tot ouderlijke verantwoordelijkheid en echtscheiding in werking getreden (1 augustus 2022). Mogelijk vormt dat een aanleiding om al een derde editie van het

handboek uit te geven. Wat er ook van zij, de auteurs zijn erin geslaagd om een handig en uitermate gebruiksvriendelijk hulpmiddel te creëren dat minstens een begin van antwoord biedt voor iedere (bijna-)jurist die met IPR in aanraking komt.

Marie-Laure DEGROOTE

INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

L. RUGGERI, A. LIMANTE en N. POGORELCNIK VOGRINC (eds.), *The EU Regulations on Matrimonial Property and Property of Registered Partnerships* (Cambridge/Antwerpen/Chicago: Intersentia 2022), xxxii + 326p., €69,00.

In 2020 leefde of werkte ongeveer drie procent van de inwoners van de Europese Unie in een andere lidstaat dan hun lidstaat van herkomst. Daarnaast maakten burgers van derde landen op dat moment zo'n vijf procent uit van de totale bevolking van de Europese Unie. Dit verkeer naar en binnen de Europese Unie doet een aantal vragen rijzen voor koppels waarvan de partners een verschillende nationaliteit hebben, en voor koppels die in een ander land dan hun land van herkomst wonen. Om tegemoet te komen aan de vraagstukken van internationaal privaatrechtelijke aard, werden in 2016 twee Europese verordeningen uitgevaardigd ("*Twin regulations*"), enerzijds op het gebied van huwelijksvermogensstelsels en anderzijds betreffende de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen. Het gerecenseerde boek bevat een diepgaande analyse van de twee instrumenten en plaatst deze in een bredere Europese context.

In het eerste deel van het boek voorzien de auteurs in een algemene introductie. Het eerste hoofdstuk vangt aan met een overzicht van de reeds bestaande instrumenten die relevant zijn binnen de context van het Europese familierecht. In een tweede hoofdstuk worden vervolgens de achtergrond en de ontstaansgeschiedenis van de twee verordeningen behandeld.

Deel twee vormt de kern van het boek. Hierin bespreken de auteurs op systematische en gestructureerde wijze de inhoud van beide verordeningen. De verordeningen worden doorgaans in één beweging besproken, aangezien vele bepalingen inhoudelijk identiek of ten minste zeer gelijkaardig zijn. Na een uiteenzetting over het toepassingsgebied en de belangrijkste concepten, behandelen de auteurs de bepalingen betreffende bevoegdheid, toepasselijk recht, en de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen.

In het derde deel worden de verordeningen geanalyseerd in het licht van andere Europese en nationale instrumenten. Zo bespreken de auteurs in dit onderdeel voor eerst de mogelijke risico's bij (een gebrek aan) forumkeuze of rechtskeuze. Daarnaast werpen de auteurs ook een blik op de vermogensrechtelijke situatie van koppels van hetzelfde geslacht en van *de facto*-koppels. Vervolgens wordt stilgestaan bij de verschillende registratiesystemen voor onroerende goederen en het verband tussen de besproken verordeningen en de Erfrechtverordening. Het derde deel wordt afgesloten met enkele concluderende bedenkingen over migratie binnen Europa.

Het boek bevat een diepgaande en overzichtelijke analyse van de inhoud van de twee